

Overgang og sammenhæng mellem dagtilbud og skole

Børn og Skole, 2021

Forord

Et af de overordnede mål i Sund Opvækst – Aabenraa Kommunes sammenhængende børne-, familie- og ungepolitik – er at skabe de bedst mulige betingelser for, at alle børn kan vokse op i trygge, sunde og udviklende rammer og føle sig som del af et fællesskab. Det skal bl.a. ske ved, at vi skaber sammenhæng og kontinuitet i de overgange, børn oplever, og gennem samarbejde mellem de fagprofessionelle, der arbejder med børns trivsel, læring og udvikling i kommunens dagtilbud og skoler.

Overgangen fra dagtilbud til skole er en vigtig fase i børns liv og er med til at forme hele barnets skolegang. Hvordan barnet klarer overgangen, afhænger af en lang række forhold i barnets selv og ikke mindst i barnets omgivelser. Jo tættere udviklingskonteksten i dagtilbuddet er forbundet med udviklingskonteksten i skolen, jo bedre vil barnet kunne støttes i overgangen. Forskningen viser også, at børns første erfaringer med overgange skaber et "mønster", som reaktiveres ved efterfølgende overgange senere i livet.

I denne folder beskrives Aabenraa Kommunes praksis for håndtering af overgang mellem dagtilbud og skole.

Modellen er kun en overordnet ramme, der indeholder nogle obligatoriske overgangsaktiviteter, der skal opfyldes af alle dagtilbud/skoler. Modellen kræver derfor dialog og tæt samarbejde i distrikterne om, hvordan rammen fyldes ud lokalt. Inspiration til det kan findes side 7.

Udgangspunktet i Aabenraa Kommune er, at børn starter i skole i august måned i det kalenderår, hvor de fylder 6 år.

Der er mulighed for ansøgning om tidligere skolestart og ansøgning om skoleudsættelse. Tidlig skolestart forudsætter, at distriktsskolelederen vurderer, at barnet må antages at kunne følge undervisningen (jf. Folkeskoleloven § 37). Proceduren i forbindelse med skoleudsættelse beskrives nærmere sidst i denne folder.

Formål

- at bygge bro mellem børnefællesskabet i dagtilbuddet og børnefællesskabet i skolen
- at skabe sammenhæng mellem den viden og de erfaringer og færdigheder, som barnet får i henholdsvis dagtilbuddet og børnehaveklassen

Mål

- at skabe sammenhæng og tryghed for det enkelte barn
- at understøtte børnenes robusthed og udbygge de kompetencer, de i forvejen besidder
- at sikre alle børn det rette tilbud
- at sikre, at pædagoger, lærere og forældre - ud fra hver deres baggrund - samarbejder om at skabe helheder for børnene
- et ligeværdigt kulturmøde mellem dagtilbud og skole
- at støtte skabelsen af fælles sprog og forståelse af centrale begreber som børns skoleparathed og skolens børneparathed
- understøtte pædagogisk kontinuitet i overgangen

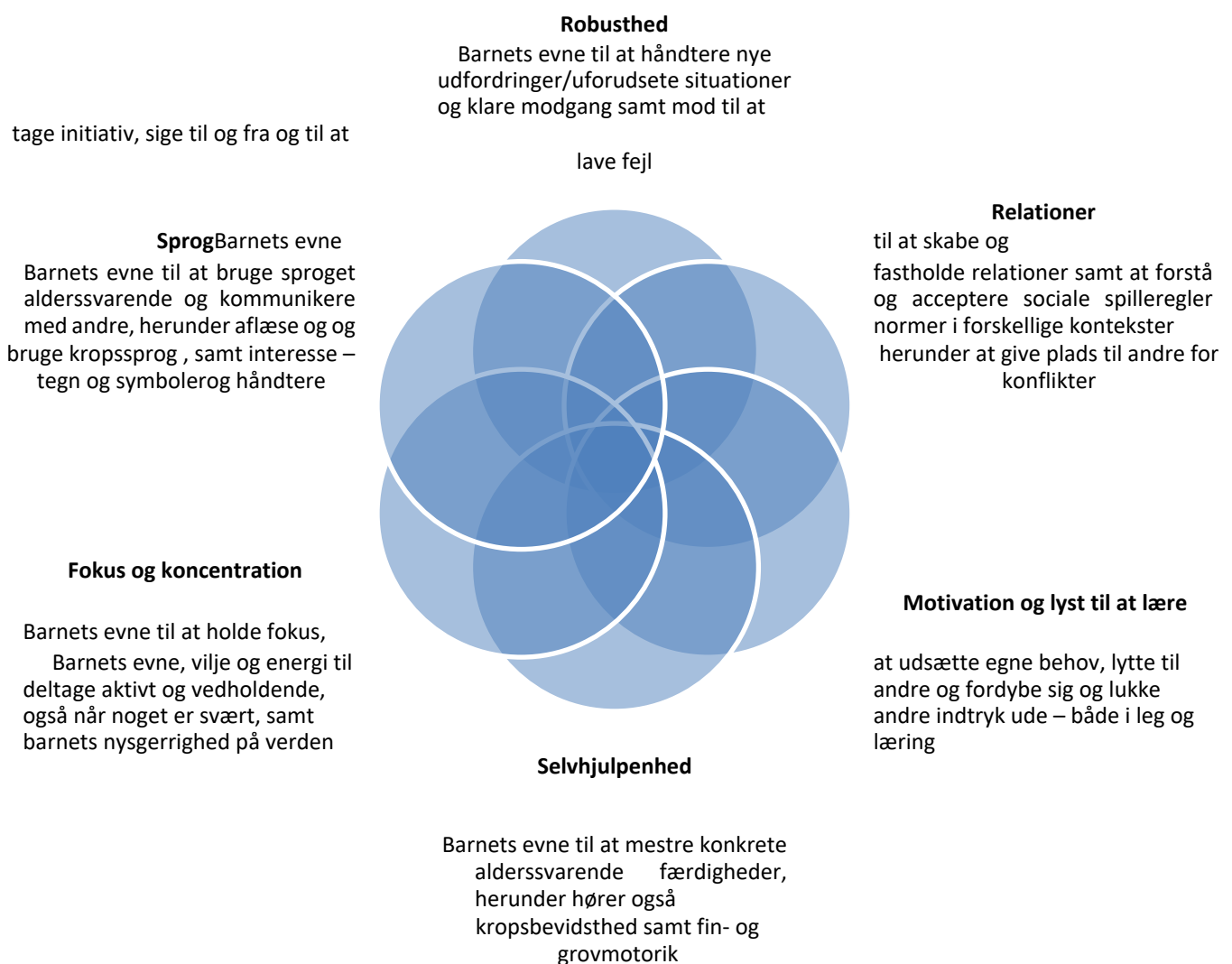
Skoleparathed

I Aabenraa Kommune ser vi skoleparathed som noget, der foregår i samspil mellem barnet og dets omgivelser.

Vurdering af skoleparathed er en individuel vurdering. I vurderingen indgår både barnets kompetencer og de udfordringer og muligheder, som findes (eller kan skabes) i det skolemiljø, som barnet er på vej over i.

I Aabenraa Kommune har vi udpeget 6 kompetenceområder, som de professionelle skal have særligt fokus på i forbindelse ved overgangen fra dagtilbud til skole.

Kompetenceområder

Obligatoriske overgangsaktiviteter

Dagtilbud

- Deltager i møde med skolen om de kommende skolebørn
- Er ansvarlig for udarbejdelse af overgangsskemaer i samarbejde med forældrene og videregiver disse til skolen – så vidt muligt i digital form
- Deltager i infomøde for forældre til kommende skolebørn
- Afholder samtale med forældrene til kommende skolebørn
- Sprogvurderer alle børn i efteråret, før barnet starter i skole
- Afholder møder med skolen og PPR om børn med særlige behov med henblik på afdækning af barnets behov
- Gennemfører pædagogiske overgangsaktiviteter for de kommende skolebørn med det formål at gøre børnene robuste personligt, socialt, motorisk og sprogligt □ Sikrer, at børnene har lejlighed til at besøge skolen
- Samarbejder med skolen om at danne pædagogisk kontinuitet
- Deltager i overleveringsmøde med skolen med fokus på børn med særlige behov □ Evaluerer overgangen sammen med skolen

Skolen

- Afholder møde med dagtilbud om de kommende skolebørn
- Afholder infomøde for forældre til kommende skolebørn
- Deltager ved behov i forældresamtaler i dagtilbud
- Deltager i møder med dagtilbud og PPR om børn med særlige behov med henblik på afdækning af barnets behov
- Afgiver indstilling til specialtilbud på baggrund af en pædagogisk-psykologisk vurdering (PPV)
- Samarbejder med dagtilbuddet om pædagogiske overgangsaktiviteter, herunder de kommende skolebørns besøg på skolen
- Samarbejder med dagtilbud om at danne pædagogisk kontinuitet
- Afholder overleveringsmøde med dagtilbud med fokus på børn med særlige behov
- Gennemfører velkomstaktiviteter for de nye børn og forældre
- Afholder samtaler med de nye forældre inden for det første kvartal efter skolestart □ Evaluerer overgangen sammen med dagtilbud

PPR

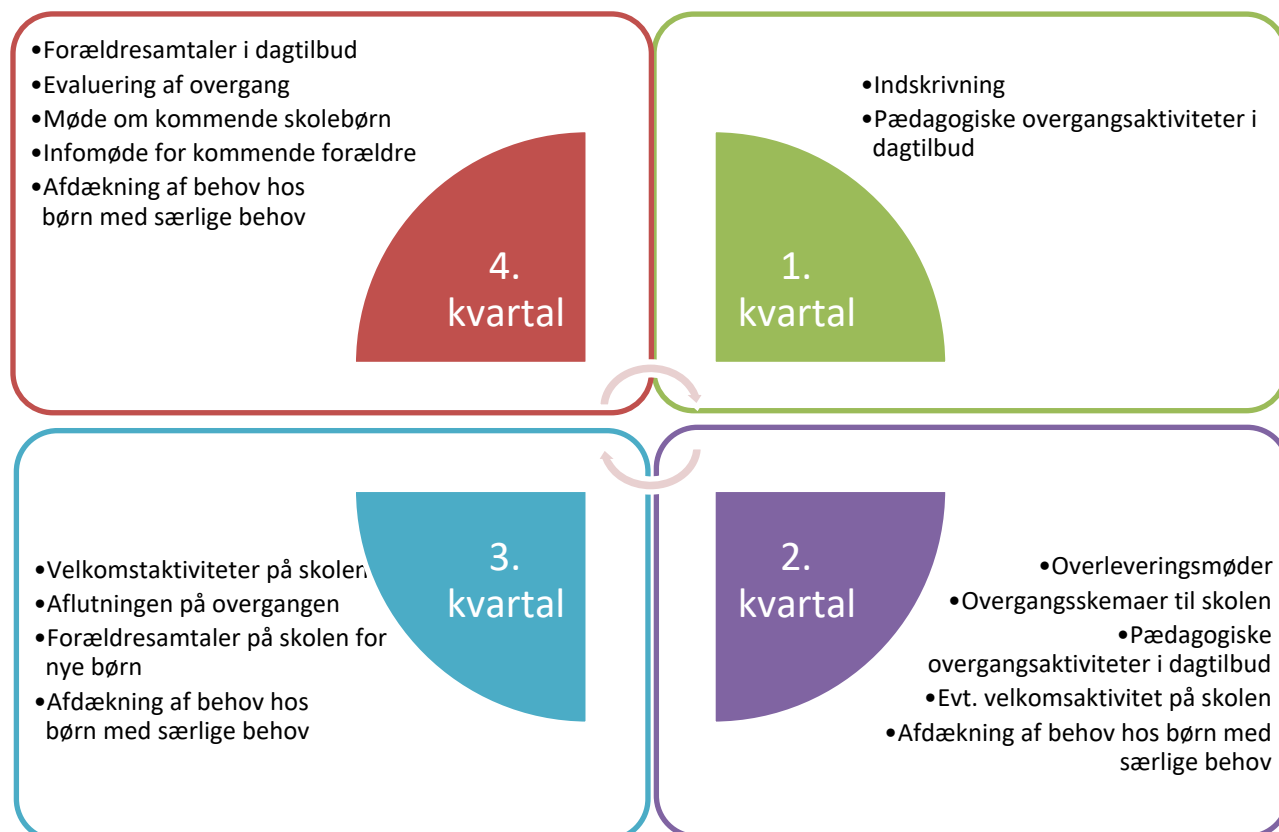
- Deltager ved behov i forældresamtaler i dagtilbud
- Deltager ved behov i møde mellem dagtilbud og skole om kommende skolebørn
- Deltager i møder med dagtilbud og skole om børn med særlige behov med henblik på afdækning af barnets behov
- Er ansvarlig for, at viden om de udredningsrapporter om et barns særlige behov, som foreligger fra tiden i dagtilbud, overleveres til skolen (kræver samtykke fra forældrene)

Årshjul

Tidspunkt/ aktivitet	Indhold/bemærkninger	Deltagere
<p>September-december</p> <p>Sprog vurdering af kommende skolebørn</p> <p>Forældresamtaler i dagtilbud for næste års skolestartere</p>	<p>For børn, hvor der er overvejelse om skoleudsættelse, følges den særlige procedure (se side 10-13)</p>	<p>Dagtilbud Forældre Evt. PPR Evt. skolen</p>
<p>Oktober/november</p> <p>Møde(r) mellem dagtilbud og skole, hvor man ser både tilbage og frem</p>	<p>Evaluering:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvordan er overgangen forløbet generelt? <p>Kommende skolebørn:</p> <ul style="list-style-type: none"> Den kommende børnegruppe Børn med særlige behov på vej? 	<p>Skolen (indkalder) Dagtilbud Evt. PPR</p>
<p>Senest januar</p> <p>Infomøde for forældre til kommende skolebørn</p>	<p>Emner:</p> <ul style="list-style-type: none"> Indskrivningsprocedure Skoleparathed/robusthed Overgangen <p>Det aftales i det enkelte distrikt, hvor mødet afholdes</p>	<p>Skolen Dagtilbud Forældre</p>
<p>Maj til november</p> <p>Yderligere afdækning hos børn med særlige udfordringer</p>	<p>For børn med særlige behov skal der ske en afdækning af barnets individuelle behov. Det skal give distriktsskolen et grundlag for beslutning, om barnet skal indstilles til specialtilbud.</p> <p>For børn, hvor der er overvejelse om skoleudsættelse eller tidlig skolestart, skal der ske en afdækning af barnets modenhed mv. Se i øvrigt side 10-13.</p>	<p>Skole Dagtilbud PPR Forældre</p>
<p>Januar/februar</p> <p>Indskrivning (link til procedure for indskrivning indsættes)</p>	<p>Digital indskrivning via kommunens hjemmeside er åben i indskrivningsperioden.</p>	<p>Forvaltningen Forældre</p>
<p>Januar til juni</p> <p>Pædagogiske overgangsaktiviteter</p>	<p>Herunder besøg på/kontakt til skolen</p>	<p>Dagtilbud Skolen</p>

Marts til maj Overlevering	Overleveringsmøde(r) mellem dagtilbud og skole med fokus på børn med særlige behov Dagtilbud videregiver/fremsender overgangsskemaer for alle børn til børnenes kommende skole	Dagtilbud (er ansvarlig for at indhente samtykke fra forældrene til deling af oplysninger) Skolen (indkalder)
Maj-august Velkomstaktiviteter på skolen		Skolen Forældre og børn
August-oktober Afslutning af overgangen for børnene	Mulighed for "tråd tilbage" til dagtilbuddet for de nye børnehaveklassebørn Mulighed for tilbagemelding fra skolen til dagtilbuddet på overgangen	Skolen Dagtilbuddet
August til november Forældresamtaler for børnehaveklassebørn på skolen	Der følges op på overgangsskemaet sammen med forældrene	Skolen Forældrene

Børneuniverserne arbejder med de obligatoriske aktiviteter med afsæt i deres særlige struktur.

Inspiration til overgangsaktiviteter

- Dialogbaserede møder i distriktet for ledere og medarbejdere i dagtilbud og skole. Formålet er at udvide kendskabet til hinanden og hinandens arbejdsmetoder og indsatsområder for at skabe et godt grundlag for samarbejdet og for pædagogisk kontinuitet.
- Fælles kurser for fagpersonalet i dagtilbud, SFO og skole om fælles fagligt indhold og temaer
- Samarbejde mellem dagtilbud og skole om "matematik i børnehaven" (Kontakt Spiretoppen eller Høje Kolstrup Skole for mere information)
- Praktik for dagtilbudspædagoger i børnehaveklassen og for børnehaveklasselederen/SFOpædagoger i dagtilbuddet
- Arbejde med et fælles tema i dagtilbud og børnehaveklasse – med udveksling af produkter
- Børnehaveklassen inviteres til et arrangement i dagtilbuddet – eller omvendt. Bagefter sender de, der har været på besøg, takkekort til værterne
- Fælles idrætsdag/legedag/sangdag/kunstdag/naturdag for børnehaveklassen og dagtilbuddet
- Fælles udflugter til f.eks. stranden, skoven, museum
- Frikvarterslege i dagtilbuddet – evt. kan børn fra børnehaveklassen "undervise"
- De kommende skolebørn inviteres med til arrangementer på skolen (f.eks. teater, skolernes motionsdag, skolefest, loppemarked, åbent hus i forbindelse med temauger...)
- "Drop in"-dage/uger i skolens SFO i vinterferien og efterårsferien, hvor dagtilbudsbørnene kan komme på besøg sammen med deres pædagoger og resten af børnegruppen – særligt måske for de dagtilbud, hvorfra der kommer få børn.
- Erindringskuffert med materialer, genstande, fotos, tegninger m.v., som barnet ønsker at have med over i skolen. Materialet relaterer sig til barnets tidligere oplevelser og erfaringer og kan på forskellig måde være kilde til viden, erfaringer. Leg, erindringer og tryghed.
- Samarbejde på tværs af dagtilbud, der afgiver børn til mange forskellige skoler. Man samler børnene i grupper på tværs af dagtilbuddene afhængigt af, hvilken skole de skal gå på, og arrangerer i samarbejde med skolen en række overgangsaktiviteter.
- Børnehaveklassen har en venskabsklasse (f.eks. 4. klasse) på skolen. Den kommende 4. klasse besøger den kommende børnehaveklasse i børnehaven før skolestart.
- Pædagog fra dagtilbud og børnehaveklasselederen "bytter børn" en dag efter skolestart, så pædagogen kan møde sine "gamle" børn og børnehaveklasselederen sine kommende børn.
- Farvelbesøg i børnehaven
- Opfordring til forældre til børnehaveklassebørn om at køre/gå et smut forbi børnehaven sammen med barnet, efter at barnet er startet i skolen
- Pædagog fra dagtilbuddet deltager i børnehaveklassen efter skolestart

- Særligt skoleforberedende forløb for børn med særlige behov og deres familie (kontakt specialpædagogkorpsset for mere information)

Pædagogisk kontinuitet

Forbindelserne mellem barnets udviklingskontekster er en væsentlig pædagogisk ressource. At skabe pædagogisk kontinuitet handler om at støtte børnene i at overføre og bruge de kompetencer, de har med sig fra dagtilbuddet, i de nye omgivelser i skole/SFO. Det forudsætter en vis genkendelighed i læringsmiljøet, så børnene kan bevare og udvikle den viden, de har i forvejen.

Forbindelserne mellem læringsmiljøerne i dagtilbuddet og skolen kan bl.a. styrkes ved

- Relationer mellem børnene på tværs af miljøerne
- Positive relationer mellem de voksne
- Fælles sprog/begreber

Temaerne i de pædagogiske læreplaner i dagtilbud og undervisningstemaerne i børnehaveklasserne ligger indholdsmæssigt tæt op ad hinanden og kan udgøre en fælles platform for brobygningssamarbejdet.

Temaer i dagtilbuddets pædagogiske læreplan
Kommunikation og sprog
Kultur, æstetik og fællesskab
Krop, sanser og bevægelse
Natur, udeliv og science
Alsidig personlig udvikling
Social udvikling

Børnehaveklassens obligatoriske temaer
Sprog
Kreative og musiske udtryksformer
Krop og bevægelse
Naturfaglige fænomener
Engagement og fællesskab
Matematisk opmærksomhed

Forslag til yderligere fordybelse

Tema: Overgange fra dagtilbud til skole på <http://www.emu.dk> - [Link](#)

[Link til EMU](https://emu.dk/dagtilbud/forskning) - (<https://emu.dk/dagtilbud/forskning>)

Materialer fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) kan findes via dette [link](#) –

(<http://www.eva.dk/soeg?search=skolestart>)

Vejle Kommunes materiale om overgangen mellem dagtilbud og skole, som kan findes på kommunens hjemmeside. Link til materialet:

[Link til Vejle Kommunes materiale](https://www.vejle.dk/borger/mit-liv/boern-og-familie/den-gode-overgang-fra-boernehave-til-skole/folder-med-principper-for-den-gode-overgang/) - (<https://www.vejle.dk/borger/mit-liv/boern-og-familie/den-gode-overgang-fra-boernehave-til-skole/folder-med-principper-for-den-gode-overgang/>)

Samarbejde om det skolestartende barn af Inge Schoug Larsen, Akademisk Forlag 2014

Pædagoger og lærere skal samarbejde om barnets overgang fra dagtilbud til skole. I et udviklingspsykologisk og praksisnært perspektiv beskriver forfatteren det skolestartende barn og mødet mellem de to forskellige pædagogiske traditioner. Desuden giver hun konkrete metoder til udvikling af samarbejdet i praksis.

Procedure for skoleudsættelse

Tidspunkt	Aktivitet	Deltagere
<i>Så tidligt som muligt</i>	<p>PPR inddrages i alle sager om skoleudsættelse.</p> <p>Det kan ske via:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åben konsultation mellem dagtilbud og PPR • Åben Rådgivning med deltagelse af dagtilbud, PPR og forældre • Evt. efterfølgende indstilling til PPR <p>Ved Åben Rådgivning udarbejder dagtilbuddet et kort referat af, hvad der er drøftet, og hvad der er aftalt.</p>	Dagtilbud PPR Forældre
<i>Senest i efteråret året før, barnet fylder 6 år</i>	Dagtilbud indhenter tilsagn hos forældre til dialog med skolen.	Dagtilbud Forældre

Tidspunkt	Aktivitet	Deltagere
<i>Når der opstår tvivl om skolestart</i>	Udarbejdelse af skriftlig handleplan for arbejdet med børn, hvor skoleudsættelse overvejes (se forslag til skabelon side 12). Handleplanen bygger på Aabenraa Kommunes Kompetenceområder ift. skoleparathed (se side 3). Den skal indeholde konkrete mål og indsatser. Brug evt. den udarbejdede skabelon.	Dagtilbud Forældre Evt. PPR
<i>Oktober-januar</i>	Møde(r) mellem skole og dagtilbud vedr. konkrete børn, hvor der er tvivl om skolestart	Dagtilbud Skole Evt. PPR Evt. forældre
<i>December/januar</i>	Opfølgning på handleplan Beslutning om evt. ansøgning om skoleudsættelse	Dagtilbud Forældre PPR Evt. skole
<i>Januar/februar</i>	Forældre, der ønsker at ansøge om skoleudsættelse for deres barn, skal tilkendegive det ved webindskrivningen på kommunens hjemmeside og aflevere en dispensationsansøgning. Ansøgningskemaet kan udskrives fra hjemmesiden i indskrivningsperioden eller fås på skolen. Det er skolelederen i distriktsskolen, der har bemyndigelsen til at bevilge skoleudsættelse. Skolelederen underskriver og indsender ansøgningskemaet.	Forældre - på baggrund af den forudgående proces og evt. med støtte fra dagtilbuddet. Skolelederen i distriktsskolen underskriver og indsender ansøgningskemaet.
<i>Marts/april</i>	Opfølgning på handleplan	Dagtilbud Forældre

Tidspunkt	Aktivitet	Deltagere
Maj-august	<p>Justering af den skriftlige handleplan for det kommende år i dagtilbud for de børn, der har fået skoleudsættelse (se forslag til skabelon side 12).</p> <p>Handleplanen bygger på Aabenraa Kommunes Kompetenceområder ift. skoleparathed (se side 3). Den skal indeholde konkrete mål og indsatser. Brug evt. den udarbejdede skabelon.</p>	<p>Dagtilbud Evt. forældre Evt. PPR</p>
I skoleåret efter skoleudsættelse frem til skolestart	Opfølgning på handleplan efter behov	<p>Dagtilbud Forældre Evt. PPR</p>

Handleplan – skoleudsættelse (forslag til skabelon)

Barnets navn:

Barnets cpr-nummer:

Handleplan udarbejdet af:

Dato:

Med udgangspunkt i Aabenraa Kommunes Kompetenceområder i forbindelse med skoleparathed formuleres konkrete mål og indsatser for det pædagogiske arbejde med barnet.

Mål	Indsats og aftaler Hvem gør hvad og hvornår	Opfølgning

Mål	Indsats og aftaler Hvem gør hvad og hvornår	Opfølgning

Evt. underskrift

Dagtilbud:

Forældre: